

Stand van zaken ontzorgingsaanpak energietransitie

In deze rapportage krijgt u een update van de verschillende projecten die gericht zijn op het ondersteunen van inwoners bij het nemen van stappen in het kader van de energietransitie. Ook gaan we in op de ontwikkeling van het aantal zonnedaken in de gemeente Wijchen. Achtereenvolgens bespreken wij

- De Regeling Reductie Energiegebruik Woningen Wijchen (RREW)
- De Toekomstbestendig Wonen Leningen
- Energiecoaches
- Energieloket
- Stand van zaken zonnedaken Wijchen

RREW-subsidie: samenwerking Winst uit je Woning

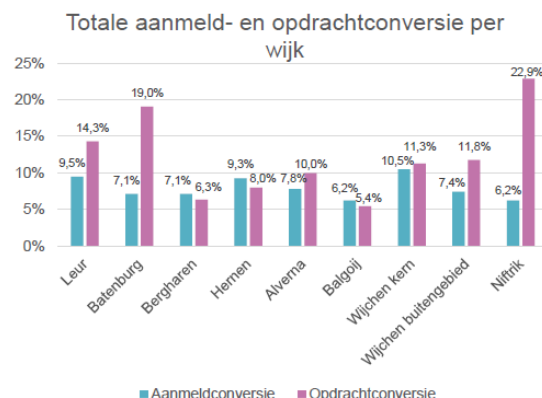
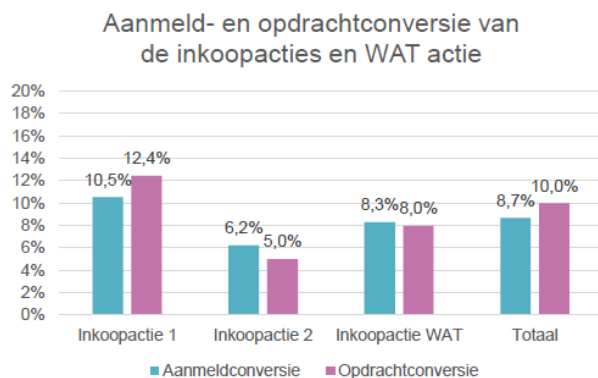
De gemeente Wijchen heeft bij de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) een RREW-subsidie aangevraagd. Doel van de regeling was het verminderen van CO₂-uitstoot, verlagen woonlasten en bewustwording van mogelijkheden om energie te besparen. Daarbij werd door RVO een aantal geschikte activiteiten geformuleerd, zoals bijvoorbeeld het aanbieden van eenvoudige energiebesparende maatregelen of het geven van advies. Een belangrijke voorwaarde van de regeling was dat minimaal 50% van het budget moest ten goede komen aan huurwoningen.

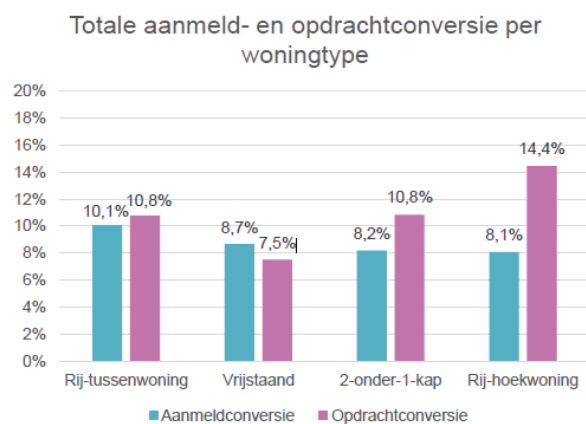
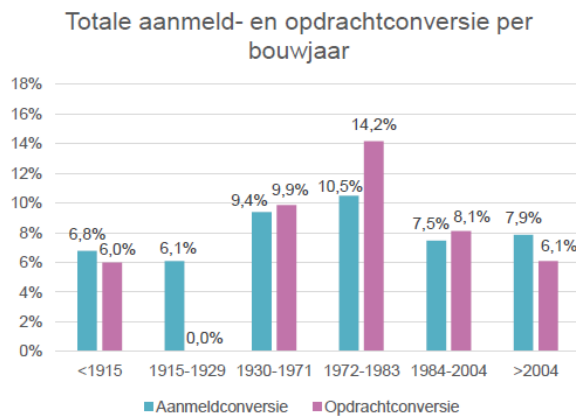
RVO heeft de subsidie aan de gemeente Wijchen toegekend op basis van een plan van aanpak dat samen met Winst uit je Woning is opgesteld. Het plan van aanpak bestond uit een aantal onderdelen zoals een inkoopactie, een wijkadviestraject (WAT) en een voucheractie. Deze onderdelen bespreken we hieronder. Verder voorzag het plan van aanpak in communicatie, monitoring en data-analyse. Inmiddels is het project afgerond.

Inkoopactie en Wijkadviestraject (WAT)

In de gemeente Wijchen ontvingen 22.467 huishoudens een uitnodigingsbrief van de gemeente om deel te nemen aan de twee inkoopacties voor vloerisolatie, isolatieglas, spouwmuurisolatie, zonnepanelen en hybridewarmtepompen (hybride warmtepompen tijdens één actie aangeboden) en/of het WAT. In het WAT kreeg een geselecteerde groep huishoudens de mogelijkheid om gebruik te maken van een adviseur aan huis. Ook is een online informatieavond georganiseerd.

1946 huishoudens schreven zich in voor de inkoopactie. Hier van gaven 194 huishoudens de opdracht voor het uitvoeren van een grote maatregel.

Aanmeldconversie: het percentage huishoudens dat zich na ontvangst van een brief heeft aangemeld voor één of meerdere maatregelen. Zegt iets over participatiebereidheid.

Opdrachtconversie: het percentage huishoudens dat na aanmelding opdracht geeft voor het uitvoeren van een maatregel. Zegt iets over investeringsbereidheid.

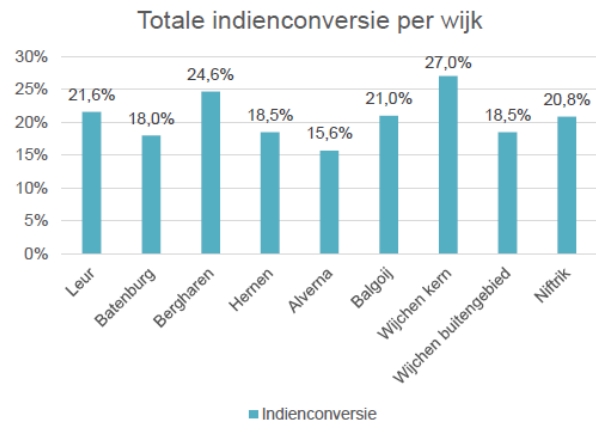
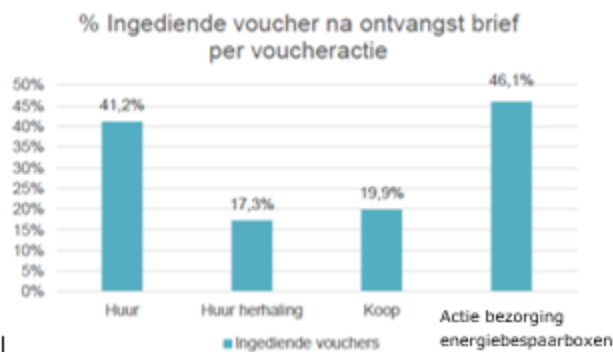
Wat valt op?

- De participatiebereidheid en investeringsbereidheid verschillen sterk per wijk.
- Ondanks een aanmeldconversie van 6,2% in Niftrik, wat redelijk laag is t.o.v. de andere kernen, heeft deze kern een zeer hoge opdrachtconversie van 22,9%. Net als in Batenburg ligt de investeringsbereidheid hoog. Dit kan met inkomen/vermogen te maken hebben, maar ook hoe belangrijk de bewoners het verduurzamen van hun woning daadwerkelijk vinden.
- Balgoij heeft de laagste aanmeld- en opdrachtconversie, 6,2% en 5,4%. De bewoners uit deze wijk hebben mogelijk extra hulp nodig bij het verduurzamen van hun woning.
- De aanmeldconversie is het hoogst voor woningen die zijn gebouwd tussen 1972 en 1983 namelijk 10,5%. Er geldt voor deze woningen ook een hoog verbeteringspotentieel: alle maatregelen behalve spouwmuurisolatie zijn mogelijk in deze bouwperiode. Deze bouwperiode heeft ook de hoogste opdrachtconversie, namelijk 14,2%.
- Woningen gebouwd tussen 1915 en 1929 hebben een briefconversie van 6,1%, maar er zijn vervolgens geen opdrachten uitgevoerd.
- Ten aanzien van de conversies van de verschillende typen woningen valt op dat bij hoekwoningen de hoogste opdrachtconversie geldt en dat rijwoningen de hoogste aanmeldconversie hebben. In het algemeen geldt: hoe groter de woning, hoe hoger de energiekosten, maar ook zijn de bewoners vaak vermogender. Dit laatste zegt echter niet altijd iets over de daadwerkelijke investeringsbereidheid: de verduurzamingskosten voor deze woningen zijn namelijk ook hoger.

Voucheractie

Conform het doel van de RREW-subsidie en de activiteitenlijst van RVO heeft de gemeente Wijchen zich ook gericht op het stimuleren van de inzet van kleine energiebesparende maatregelen, zoals onder meer ledverlichting, radiatorfolie, tochtstrips, deurdrangers etc. In samenwerking met Winst uit je Woning is uitvoering gegeven aan een aanpak waarbij inwoners de mogelijkheid kregen om voor een bedrag van €70 energiebesparende producten aan te schaffen. De RREW-regeling stelde daarbij de voorwaarde dat minimaal de helft van het beschikbare budget bij huurwoningen werd weggezet.

Voor de voucheracties zijn er in totaal 22.301 brieven verstuurd. Dit heeft geleid tot 5741 ingediende voucherbonnen.

Wat valt op?

- We zagen bij de voucheractie voor huurwoningen dat de eerste actie het goed deed, met 41,2% ingediende vouchers na ontvangst van de brief. Bij de herhaling lag het percentage lager, namelijk op 17,3%. Bij de herhaling waren de adressen die al een voucher hadden ingediend eruit gefilterd. Ondanks herhaalde oproepen lukte het uiteindelijk niet om te voldoen aan de RREW-voorwaarde om 50% van het beschikbare budget bij huurwoningen weg te zetten (het aantal huurwoningen is ook veel kleiner dan het aantal koopwoningen). Daarom is er uiteindelijk een actie georganiseerd, waarbij een random gekozen groep huuradressen, die nog niet aan de voucheractie had deelgenomen, de mogelijkheid kreeg om een energiebespaarbox thuisbezorgd te krijgen. De bespaarbox bevatte een pakket kleine energiebesparende producten, waaronder ledlampen.
- De actie waarbij energiebespaarboxen werden thuisbezorgd, heeft het goed gedaan, namelijk 46,1% van de verstuurde brieven heeft geleid tot het verzilveren van een bespaarbox. Bewoners hoefden tijdens deze actie weinig zelf te doen.
- In de figuur 'indienconversie per wijk' zijn alle voucheracties bij elkaar opgeteld (2 keer huur, de 'actie bezorging energiebespaarboxen' en 1 keer koop).
- De indienconversies zijn berekend op basis van het aantal verstuurde brieven t.o.v. het aantal ingediende vouchers. Er zijn verschillen per wijk, van 15,6% in Alverna tot 27,0% in Wijchen kern. Hier kan uit worden afgeleid dat er kernen zijn die meer aandacht en begeleiding nodig hebben bij het verduurzamen van hun woning dan in de anderen.

Toekomstbestendig Wonen Leningen

De Toekomstbestendig Wonen Lening faciliteert en zet huiseigenaren aan tot het nemen van maatregelen op het gebied van energieverbruik, duurzaamheid en langer zelfstandig wonen. Doordat de provincie co-financiert bereiken we meer woningeigenaren.

Toekomstbestendig Wonen Leningen Wijchen			
Jaar	Verstrekke leningen	Totaal bedrag verstrekke leningen	Gemiddeld bedrag per lening
2020	115	€ 569.305	€ 4.950
2021	61	€ 290.957	€ 4.770
2022	141	€ 806.000	€ 5.716
2023 t/m april	62	€ 391.279	€ 6.311
totaal	379	€2.057.540	€ 5.429

- In de gemeente Wijchen zijn t/m april 2023 379 woningen verduurzaamd met behulp van de Toekomstbestendig Wonen Leningen.
- Vanaf 2022 schiet het aantal verstrekke leningen omhoog. Ook het gemiddelde bedrag per lening schiet omhoog.
- De leningen worden voor het overgrote deel besteed aan duurzaamheidsmaatregelen. Dit zijn vooral zonnepanelen en in mindere mate vervanging van kozijnen en glas, isolatie of warmtepompen. Het aantal leningen dat wordt ingezet voor langer zelfstandig wonen is erg klein: enkele leningen zijn gebruikt voor aanpassing badkamers of een slaapkamer op de begane grond.

Energiecoaches

Energiecoaches zijn vrijwilligers, die op aanvraag bij inwoners op huisbezoek komen en tijdens zo'n bezoek adviseren over hoe door gedragsaanpassingen energie kan worden bespaard. De coördinatie van de energiecoaches is sinds begin 2023 ondergebracht bij Energie Coöperatie Leur.

- Er zijn in de gemeente Wijchen momenteel 20 vrijwillige Energiecoaches actief. Deze coaches hebben een cursus gevolgd. Deze cursus is door de huidige coördinatoren van de energiecoaches ontwikkeld. De laatste cursus is begin 2023 georganiseerd en leverde 13 nieuwe coaches op. We proberen de coaches aan ons te binden door bijeenkomsten en uitjes voor de coaches te organiseren. Daarnaast krijgen zij een onkostenvergoeding.
- Na een door de coronapandemie vertraagde voorbereiding, leggen de coaches sinds het najaar van 2021 huisbezoeken af. Om wachttijden te beperken wordt er gebied-voor-gebied campagne gevoerd door middel van een huis-aan-huis mailing. Diverse buurten van Wijchen-Zuid en Wijchen-Noord zijn inmiddels aan de beurt geweest. Ook verzorgen de coaches presentaties tijdens bijeenkomsten.
- Tot op heden zijn er ruim 270 huisbezoeken (bestaande uit 2 gesprekken) uitgevoerd. Vooral tijdens de koude maanden is er veel animo voor een huisbezoek van energiecoaches.
- Tijdens deze huisbezoeken helpen energiecoaches de 'klant' om door aanpassingen in gedrag energie te besparen. Denk daarbij aan het leren begrijpen van de energierekening, energieslurpende apparaten opsporen, allerlei besparende tips, advies over kleine energiebesparende maatregelen etc.
- De energiecoaches geven een zogenaamde P1-meter cadeau waarmee in real-time het energieverbruik van een woning is af te lezen. Tevens krijgt de 'klant' een meetstekker in bruikleen.
- In 2023 is een overeenkomst gesloten met de Energie coöperatie Leur voor de uitvoering/coördinatie/opleiding van de Energiecoaches.

Energieloket

Sinds 2018 heeft de gemeente Wijchen een energieloket. Dit loket maakt onderdeel uit van een regionaal samenwerkingsverband. De bemensing, communicatie en werkwijze van het loket wordt tussen de deelnemende gemeenten (Nijmegen, Beuningen, Heumen, Druten, Berg en Dal en Mook en Middelaar) afgestemd.

Het Energieloket levert een bijdrage aan de ambitie van de regiogemeenten om in 2045-2050 energieneutraal te zijn. Het is de plek waar inwoners geholpen worden om duurzamer te wonen, hun woning te verbeteren, maatregelen te nemen en hernieuwbare energie op te wekken. Het Energieloket vormt een essentiële brug tussen het gemeentelijke energiebeleid en de eindgebruiker en vertaalt de ambitie van de gemeente naar praktische omstandigheden in de leefomgeving van de inwoners en helpt met de realisatie.

Er is sinds 2023 een nieuw digitaal loket voor de eerste oriëntatie en de eerstelijnsvragen naast het reeds bestaande fysiek loket met spreekuren en laagdrempelige bereikbaarheid voor maatwerkadvies. Dit draagt op die manier bij aan de opgave om de bebouwde omgeving energieneutraal en aardgasvrij te maken. Het Energieloket is het eerste aanspreekpunt voor bewoners en biedt zelf diensten aan voor bewoners of wijst woningeigenaren en huurders op aantrekkelijke regelingen, campagnes en andere dienstverleners, zoals een energiecoöperatie, een energiecoach, een financieel adviseur of uitvoerende partijen.

Met de regionale gemeenten loopt de samenwerkingsovereenkomst door en de provincie Gelderland heeft aangegeven het netwerk van energieloketten zowel inhoudelijk als financieel te ondersteunen met een subsidie voor de deelnemende gemeenten tot en met 2024.

Loketbezoek en klantvolgsysteem

- Voor de registratie van bezoekers aan het fysieke loket werd tot 11 oktober 2022 gebruik gemaakt van klantvolgsysteem PerfectView. Vanaf 11/10 zijn we overgestapt naar een eenvoudiger online registratieformulier, dat vanaf 2023 door de bezoeker zelf ingevuld zal worden, op het moment dat de bezoeker een afspraak maakt. Dit heeft drie belangrijke voordelen:
 - a) de bezoeker is beter voorbereid op het adviesgesprek;
 - b) de adviseurs weten vooraf wie er naar het loket komen en wat de vragen zijn;
 - c) de data van de ingevulde formulieren worden eenvoudig verwerkt in rapportages.
- We werken aan toegang voor de adviseurs van het energieloket tot de JCC-afsprakenmodule van de gemeente.
- Bezoekers van het loket komen veelal met vragen over zonnepanelen en isolatie. Er is een toename van belangstelling voor de zonneboiler en (hybride) warmtepompen. Financiering en Subsidies hebben ook een belangrijk aandeel in de gesprekken. Door de focus op energiebesparing, aardgasvrij, energietarieven en duurzaamheid breed (klimaatadaptatie en -mitigatie) willen mensen meer investeren in hun woon- en leefomgeving en in directe resultaten, die zich uiteindelijk vertalen in een verbetering van comfort en besparing op energiekosten. Tijdens de adviesgesprekken wordt in vrijwel alle gevallen gesproken over een breed scala aan verduurzamingsmaatregelen. Zelden komt het voor dat bezoekers aan het loket alleen geïnteresseerd zijn in één of twee specifieke maatregelen. Meestal willen zij juist inzicht krijgen in alle mogelijke opties, de volgorde van de te nemen stappen en de subsidie/financierings- mogelijkheden.

Bemensing Energieloketten 2022

gemeente Wijchen		
jan-jun	jul-dec	totaal
loket 77 uur	Loket 81 uur	158
extra 7 uur	Geen extra uren	7
		165

45-minuten adviesgesprekken in het Energieloket Wijchen

In 2022 werden 149 gesprekken gevoerd. In de gemeente Wijchen is het loket 48 weken x 3,5 uur per week = 165 uur beschikbaar. Aangezien een adviesgesprek zo'n 45 minuten duurt, kunnen er per uur maximaal (60 minuten / 45 minuten per gesprek) = 1,33 gesprekken gevoerd worden. Dus het maximaal aantal adviesgesprekken is ongeveer 224 adviesgesprekken per jaar. Voor de gemeente Wijchen betekent dit een benutte beschikbaarheid van 67%. Wij zien hier mogelijkheden voor verbetering, bijvoorbeeld door middel van een publiciteitscampagne. De resterende tijd wordt besteed aan advies via telefoon & mail.

Eerstelijns vragen via het REL

Vanaf 2023 is begonnen aan het opvangen van de korte eerstelijns vragen door het Regionaal Energieloket (REL). Via het dashboard van het REL kan iedere gemeente zelf inzien hoeveel eerstelijns vragen er via telefoon en mail worden gesteld. Als mensen een persoonlijk (maatwerk-)adviesgesprek willen, verwijst het REL hen door naar ons fysieke loket.

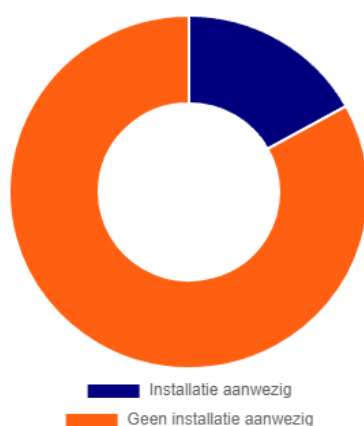
Zonnedaken gemeente Wijchen

Sinds 2021 monitort de gemeente Wijchen de ontwikkeling van het aantal daken dat voorzien is van zonnepanelen. Hieronder laten wij een samenvatting van de uitkomsten zien.

Overzicht huidige situatie

Tabel 1. Overzicht van de huidige situatie in gemeente Wijchen in 2022.

Categorie	Waarde
Totaal aantal daken	29.185
Totaal oppervlak	3.444.100 m ²
Percentage zonnedaken	17,0 %
Aantal zonnedaken aanwezig	4.939

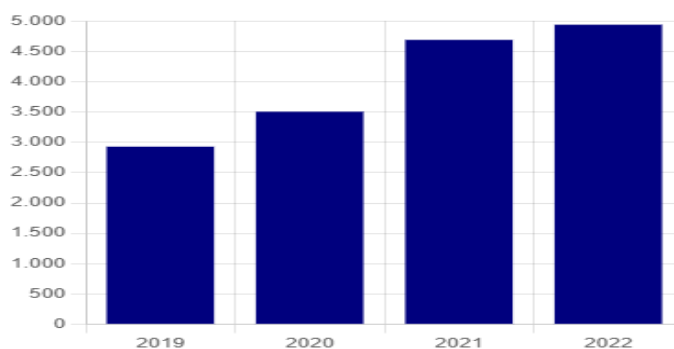

Figuur 1. Percentage daken met zonnepanelen in gemeente Wijchen in 2022.

Op de 4.939 daken liggen in totaal 120.129 zonnepanelen, die samen 195.800 m² bedekken. Dit zorgt voor een gezamenlijke jaarlijkse opbrengst van 33.000 MWh.

Ontwikkeling

Om naast de huidige situatie ook de voortgang van de plaatsing van zonnepanelen bij te houden, wordt de situatie in 2022 vergeleken met vorige jaren. In Figuur 2 is het aantal zonnedaken per jaar weergegeven. Hier is te zien dat in 2021 4.689 zonnedaken geïnstalleerd waren, en in 2022 4.939. Dit is een stijging van 5,3%.

Figuur 2. Aantal daken met zonnepanelen per jaar in gemeente Wijchen.

Overzicht gebruiksdoelen adressen in gemeente Wijchen

Tabel 2. Gebruiksdoelen van panden in gemeente Wijchen in 2022.

BAG gebruiksdoel	Oppervlakte	Aantal daken
Woondak	1.569.800 m ²	15.676
Bedrijfsdak	1.070.800 m ²	756
Overig	142.000 m ²	1.116
Onbekend	661.500 m ²	11.637

Per gebruiksdoel categorie is verder gekeken naar het percentage panden met zonnepanelen, de huidige absolute aantallen en het geschikte oppervlak (Tabel 3). Dit geeft inzicht in welke gebruiksdoelen voor- of achterlopen wat betreft de plaatsing van zonnepanelen. Daarnaast laat het zien waar grote kansen liggen.

Tabel 3. Zonnepanelen op panden per gebruiksdoel in gemeente Wijchen in 2022.

BAG gebruiksdoel	Aantal panden met zonnepanelen	Percentage zonnepanelen	Geschikt oppervlakte
Woondak	4.276	27,3 %	652.900 m ²
Bedrijfsdak	113	14,9 %	895.300 m ²
Overig	55	4,9 %	80.800 m ²
Onbekend	495	4,3 %	362.200 m ²

Potentie voor zonne-energie op daken in 2022

Het totaal aantal daken (woon, bedrijfsdak, overig en onbekend) in de gemeente Wijchen is 29.185. Van het totaal aantal daken heeft 17% zonnepanelen. Bij woondaken is dit percentage 27,3% en bij bedrijfsdaken 14,9%.

Om opties te verkennen met betrekking tot groei van het aantal gebouwen met zonnepanelen is een analyse van de potentie uitgevoerd. Hierbij is technisch gekeken naar de hoeveelheid op te wekken zonne-energie op basis van de zoninstraling. Daarnaast wordt rekening gehouden met het stadsgezicht: op monumenten en gebouwen binnen het beschermd stadsgezicht worden daken hooguit als 'mogelijk geschikt' geclassificeerd.

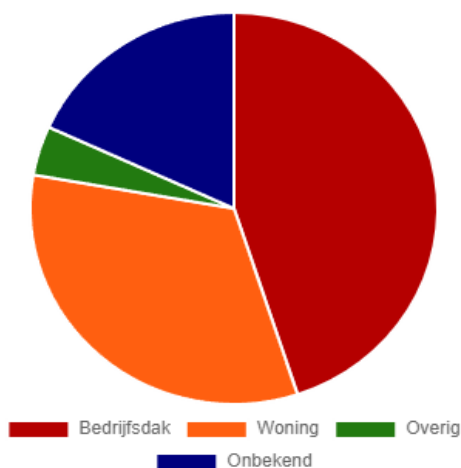
Figuur 3. Geschiktheid van de daken voor zonnepanelen in gemeente Wijchen in 2022.

Wanneer op alle daken die geschikt en mogelijk geschikt zijn zonne-installaties geïnstalleerd worden, levert dat onderstaande statistieken op (Tabel 4).

Tabel 4. Overzicht van de potentie voor zon op dak in gemeente Wijchen in 2022.

Netto potentie	Waarde
Totaal aantal daken	29.185
Totaal dakoppervlakte	3.444.100 m ²
Potentieel geschikt dakoppervlakte	1.991.300 m ²
Potentieel totaal op te wekken energie	219.600 MWh / jaar
Potentieel totaal te vermijden CO ₂ -uitstoot	41.060 ton / jaar

De hoeveelheid geschikt oppervlak kan ook bekeken worden per (categorie) gebruiksdoel, zoals te zien in Figuur 4. Hier is te zien dat daken binnen de gebruiksdoel categorie Bedrijfsdak het grootste geschikt oppervlak hebben om nog zonnedaken op te installeren (895.300 m²).

Figuur 4. Geschikt oppervlakte voor zonnepanelen van de daken per gebruiksdoel in gemeente Wijchen in 2022.